

Гідросфера – як середовище життя

(огляд навчальної літератури)

Вода, у тебе нема ні смаку, ні запаху, тебе неможливо описати, тобою насолоджуються, не знаючи, що ти таке! Не можна сказати, що ти необхідна для життя: ти саме життя!
Ти найбільше багатство у світі.

Антуан де Сент-Есзюпері

Гідросфера – водна сфера нашої планети: сукупність океанів, морів, річок, озер, підземних вод, льодовиків. Сьогодні гідрологи оцінюють сумарний обсяг гідросфери приблизно в півтора мільярда кубічних кілометрів води, що покриває три чверті поверхні нашої планети. Саме тому з космосу Земля виглядає, як блакитна планета, покрита сивиною хмар з невеликими вкрапленнями суші.

Людство здавна приділяло багато уваги воді, оскільки було добре відомо, що там, де немає води, немає і життя. У процесі історичного розвитку живі організми освоїли різні середовища існування: воду, ґрунт, літосферу, атмосферу. Проте першим осередком зародження масового життя біоти на планеті вважають водне середовище, тобто різні водойми планети від маленьких струмків до океанів. У водному середовищі існування провідна роль належить температурі, освітленню, тиску, газовому складу, солоності води, рельєфу дна, швидкості водних течій.

Сучасний етап розвитку гідросфери спрямований на дослідження водних ресурсів і водного балансу Землі та окремих регіонів, в тому числі і з урахуванням можливих кліматичних змін. У підручниках: **Гідрологія : навчальний посібник для студентів спеціальностей: 014 Середня освіта (географія), 103 Науки про Землю, 106 Географія / укл. Віра Смирнова. - К. : Кондор, 2018. - 168,[2] с. : граф., мал., табл. та Єфремова, О. О. Основи гідрології та охорона поверхневих вод : підручник / О. О. Єфремова, О. М. Коржик, В. В. Рибак. - Львів : Новий Світ-2018. - 138 с. : мал. - (Сер. "Вища освіта в Україні")** розглянуті основні відомості про гідросферу, складові гідросфери і процеси, що в ній відбуваються, принципи організації спостережень на водних об'єктах України, наводяться дані по антропогенному впливу на водні об'єкти та обґрунтовується необхідність раціонального використання водних ресурсів, їх охорони, нормування і контролю якості вод.

Предметом вивчення гідросфери, її екологічного стану займається наука – гідроекологія. У посібнику: **Кіреєва, Ірина Юріївна. Гідроекологія : навчальний посібник / Ірина Кіреєва ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Факультет тваринництва та водних біоресурсів. Кафедра гідробіології та іхтіології. - К. : Центр учбової літератури, 2018. - 661,[3] с. : іл., фото.** міститься інформація про водні екосистеми, особливості їх функціонування, екологічні характеристики та прогнозування якості води у водоймах в умовах антропогенного впливу.

Особливу увагу аналізу наслідків антропогенного впливу на водні екосистеми різного типу, характеристики різних видів їх забруднення (органічного, токсичного, радіонуклідного), критеріям оцінки та системам класифікації якості природних вод, основним принципам охорони, захисту і раціонального використання водних ресурсів приділено у підручниках: **Гідроекологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / М. О. Клименко [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. - 379 с. : табл., мал., фото.** та **Лико, С. М. Гідроекологія : навчальний посібник / С. М. Лико, І. Л. Суходольська. - К. : Кондор, 2017. - 211,[1] с. : табл., мал., фото.**

Не менш важливою для вивчення гідросфери є гідробіологія – наука про життя у воді. Вона вивчає склад і структуру населення, їх функціональну роль у водоймах, взаємодію між собою та навколишнім середовищем. **Хижняк, Меланія Іванівна. Гідробіологія : навчальний посібник для підготовки фахівців за напрямом "Водні біоресурси та аквакультура" / М. І. Хижняк ; М. Ю. Євтушенко. - К. : Центр учбової літератури, 2019 - Ч. 1. - 2019. - 460,[1] с. іл.,** де викладено основи вивчення населення водойм – мікроорганізмів, водоростей, макрофітів, планктонних та донних безхребетних.

Що приховується в таємничих глибинах водної гладі нашої планети? Хто мешкає під льодами, чи є вода на Марсі? На ці і багато інших питань дає відповідь науково-популярне видання: **Фейгін, Олег Орестович. Цікаво про гідросферу /**

Олег Фейгін. - Харків : Основа, 2018. - 93 с. - (Бібліотека журналу "Географія" ; вип. 7(115)). Автор розповідає про таємниці такої звичної для нас рідини, як вода; про багато чудес і парадоксів, пов'язаних з роллю водного середовища у зародженні життя на нашій планеті, його впливу на організми і земний клімат.

Шановні студенти, якщо ви навчатесь на факультетах екологічного та природничого напрямів, запропоновані в огляді книги – саме для вас. Вони будуть корисними для творчої, наукової, самостійної роботи у вивченні гідросфери.

З цими та іншими виданнями даної тематики можна ознайомитись у відділі документів з економічних, технічних та природничих наук.

*Наталія Івахнюк,
відділ документів з економічних,
технічних та природничих наук*